

HOL

HARJUMAA OMAVALITSUSTE LIIT

Harju maakonna arengustrateegia 2035+ koostamine

Ühisseminar

Rae Kultuurikeskus
4. september 2018

Päevakava

- 9.30 - 10.00 Registreerumine ja tervituskohv
- 10.00 - 10.45 Sissejuhatus. Ülevaade Harju maakonna arengustrateegiast 2035+
- 10.45 - 11.30 Töötuba nr 1: strateegia täpsustamine
- 11.30 - 12.00 Kohvipaus
- 12.00 - 13.00 Töötuba nr 2: tegevussuundade ülevaade ja täpsustamine
- 13.00 - 13.30 Kokkuvõte, edasine plaan

Arengustrateegia koostamise ajakava ja tegevused

- Avaseminar – 3.05.2018
- Valdkondlikud töötoad:
 - Tegus rahvas – 7.06.2018
 - Kvaliteetne elukeskkond - 12.06.2018
 - Tasakaalustatud ruumimuster – 13.06.2018
- Strateegia tööversiooni koostamine – juuni-august
- **Arengustrateegia tööversiooni arutelu kõikide valdkondade esindajatega (töögruppide ühine seminar) – 4.09.2018**
- Strateegia täpsustamine ja täiendamine – september-oktoober 2018
- Strateegia menetlemine volikogudes – november 2018-jaanuar 2019

Taust – miks ja kuidas?

- Maakonna arengustrateegia koostamine on **omavalitsuste ühine ülesanne** – KOVid peavad arengustrateegia vastu võtma hiljemalt 2019. aasta 15. jaanuaril
- Lähtematerjal: **Harju maakonna arengustrateegia 2025** -> eesmärk ei ole teha täiesti uut, vaid ajakohastada ja täiendada olemasolevat
- Tegu on maakonna **strateegiadokumendiga**, mis määratleb laiemad arengusuunad.

Ülevaade Harju maakonna arengustrateegiast 2035+: peamised väljakutsed ja strateegia

Strateegia ülesehitus

1. Harju maakonna väljakutsed

- 1.1 Rahvastik ja asustumuster
- 1.2 Avalikud teenused
- 1.3 Tööhõive ja majandus

2. Harju maakonna arengustrateegia 2035+

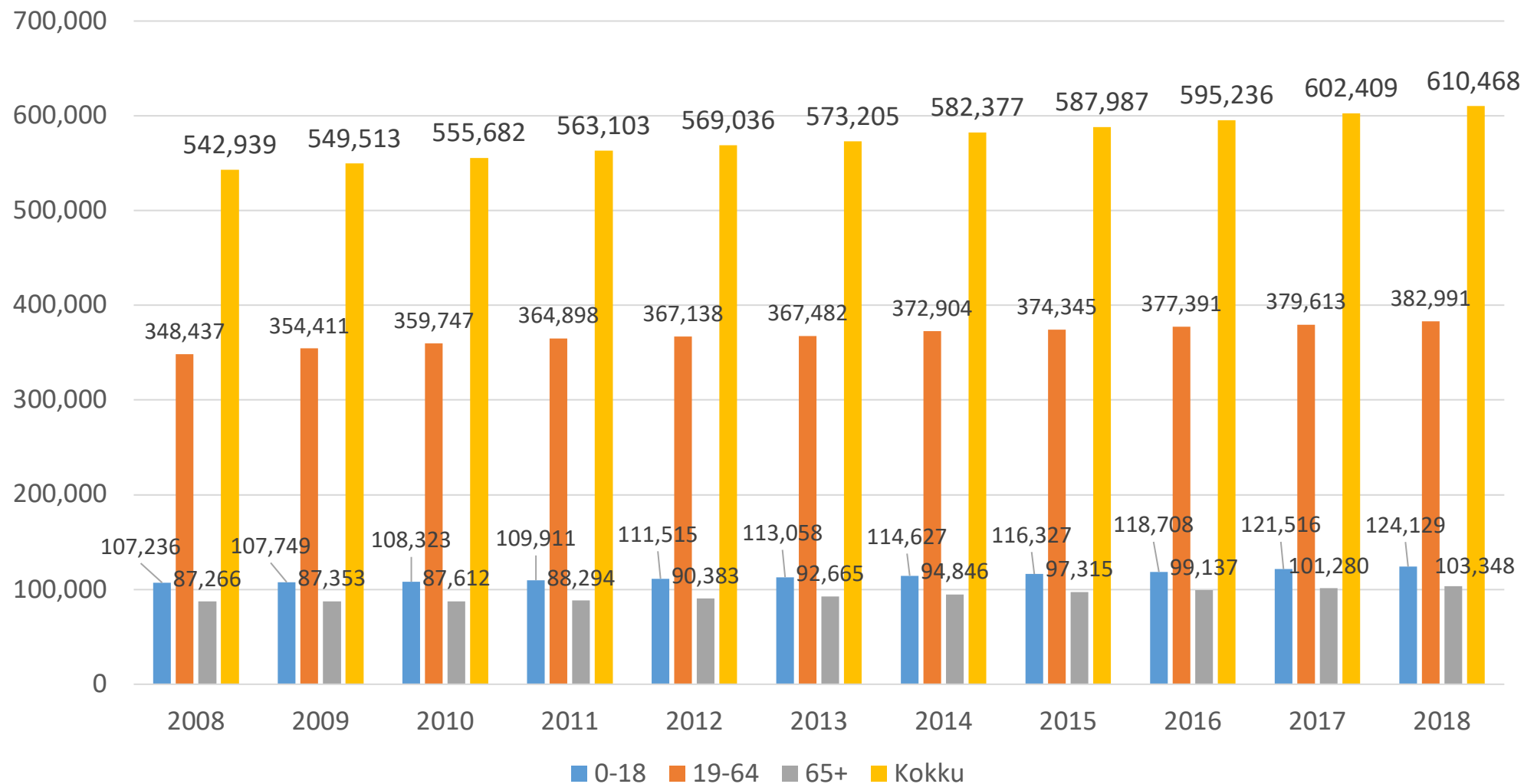
- 2.1 Strateegia
- 2.2 Tegus rahvas
- 2.3 Kvaliteetne elukeskkond
- 2.4 Tasakaalustatud ruumimuster

3. Strateegia täitmine ja seire

4. Sidusus teiste arengudokumentidega

Lisa. Tegevuskava 2019-2022 (kinnitatakse hiljem eraldi)

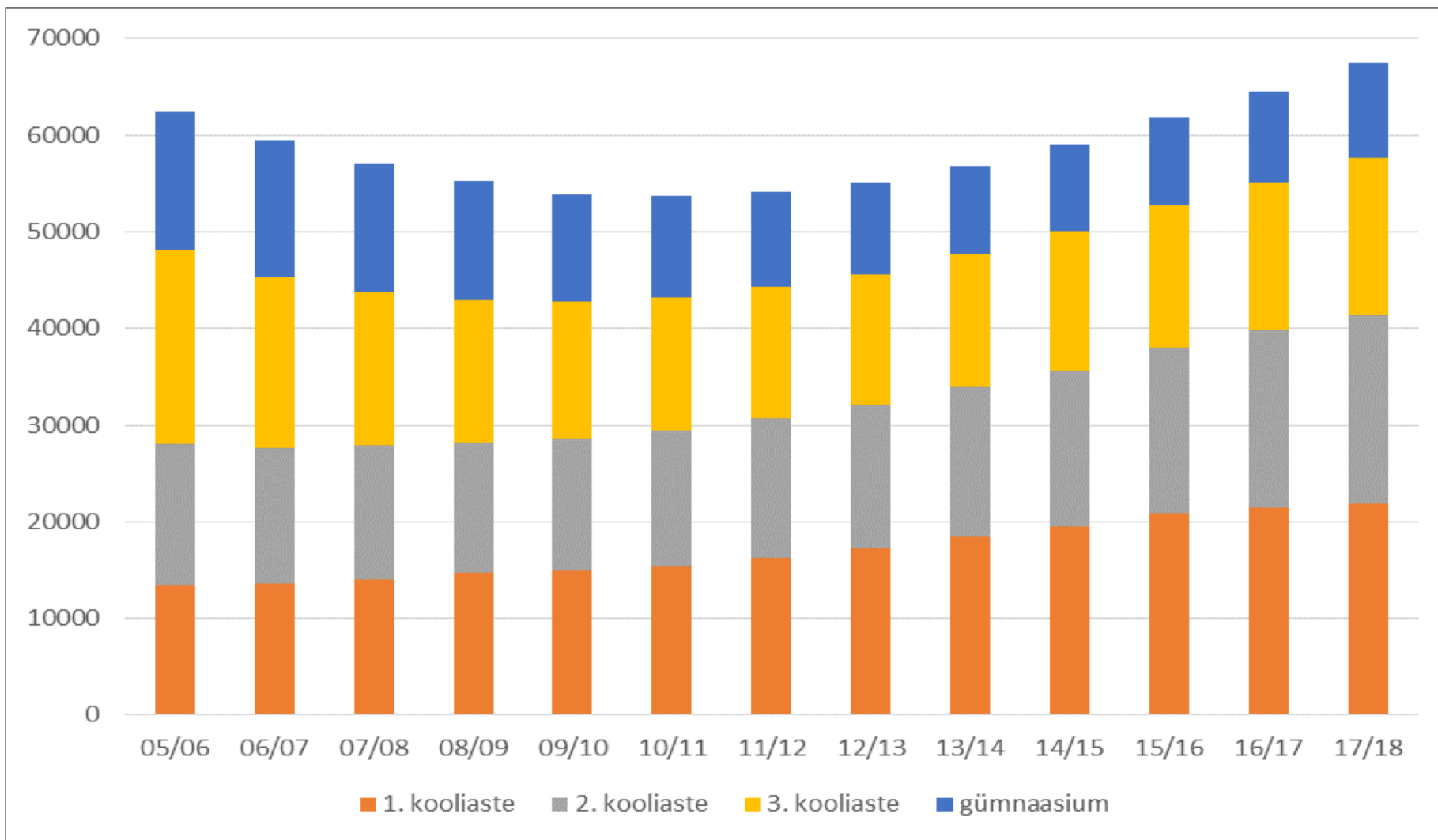
Harju maakonna rahvastik 2008-2018

Harju maakonna KOVide rahvastik seisuga 1.01.2018

	lapsed 0-6	%	lapsed 7-18	%	tööealised 19-64	%	eakad 65+	%	Rahvaarv KOKKU
Anija	443	7,0%	797	12,7%	3 774	60,0%	1 272	20,2%	6 286
Harku	1 496	10,4%	2 614	18,2%	8 644	60,2%	1 602	11,2%	14 356
Jõelähtme	560	8,7%	911	14,2%	4 036	62,8%	917	14,3%	6 424
Keila linn	974	9,8%	1 478	14,8%	5 932	59,6%	1 572	15,8%	9 956
Kiili	548	10,3%	1 023	19,3%	3 235	61,0%	496	9,4%	5 302
Kose	631	8,8%	1 012	14,1%	4 315	60,0%	1 238	17,2%	7 196
Kuusalu	485	7,4%	944	14,4%	3 914	59,8%	1 204	18,4%	6 547
Loksa linn	107	4,0%	266	10,0%	1 606	60,3%	684	25,7%	2 663
Lääne-Harju	899	7,0%	1 673	13,0%	7 887	61,2%	2 422	18,8%	12 881
Maardu linn	1 017	6,5%	1 722	11,0%	10 194	64,8%	2 789	17,7%	15 722
Raasiku	465	9,2%	785	15,5%	3 003	59,5%	797	15,8%	5 050
Rae	2 600	14,5%	3 237	18,0%	10 674	59,4%	1 457	8,1%	17 968
Saku	1 017	10,3%	1 791	18,2%	5 742	58,2%	1 314	13,3%	9 864
Saue	2 125	9,8%	3 553	16,4%	12 859	59,2%	3 174	14,6%	21 711
Tallinn	33 181	7,4%	50 268	11,2%	285 424	63,6%	79 885	17,8%	448 758
Viimsi	2 024	10,2%	3 483	17,6%	11 752	59,4%	2 525	12,8%	19 784
KOKKU	48 572	8,0%	75 557	12,4%	382 991	62,7%	103 348	16,9%	610 468

Üldhariduse õpilaste dünaamika Harju maakonnas

Üldhariduse väljakutsed

- Üldhariduse väljakutseks on maakonnas piirkonniti väga erinev haridusteenuse nõudlus:
 - kasvavates piirkondades on koolikohtade puudus, mis omavalitsusele tähendab survet põhikoolide rajamiseks;
 - kaugemates kohtades tuleb kaaluda kooliastmete vähendamist, mis tähendab survet hoonete ülalpidamiseks.
- Väljakutseks on peale põhi-ja keskkhariduse omandamist õpingute mittejätkamine, mis kahaneva tööjõutingimustes vähendab maakonna konkurentsivõimet ning tingib võõrtööju sissetoomise suurendamist.
- Kõrgharidusega elanike osakaal võrreldes EL riikidega on kõrge, kuid Harjumaa ülikoolid ei ole rahvusvahelises kõrgkoolide TOPis sellisel tasemel, mis aitaks vähendada erisusi konkurentsivõime põhjanaabritega.

Sotsiaalhoolekanne ja tervishoid

- Inimeste eluiga pikeneb, oodatav eluiga sünnihetkel Harjumaal on meestel 74 ja naistel 82 eluaastat (2016).
- Tervena elatud aastad ei pikene samas rütmis (2016.a meestel 57, naistel 59 aastat) - 2010-2015 perioodi trend näitab, et 5 aasta kohta pikeneb tervena elatud aeg 1 aasta võrra.

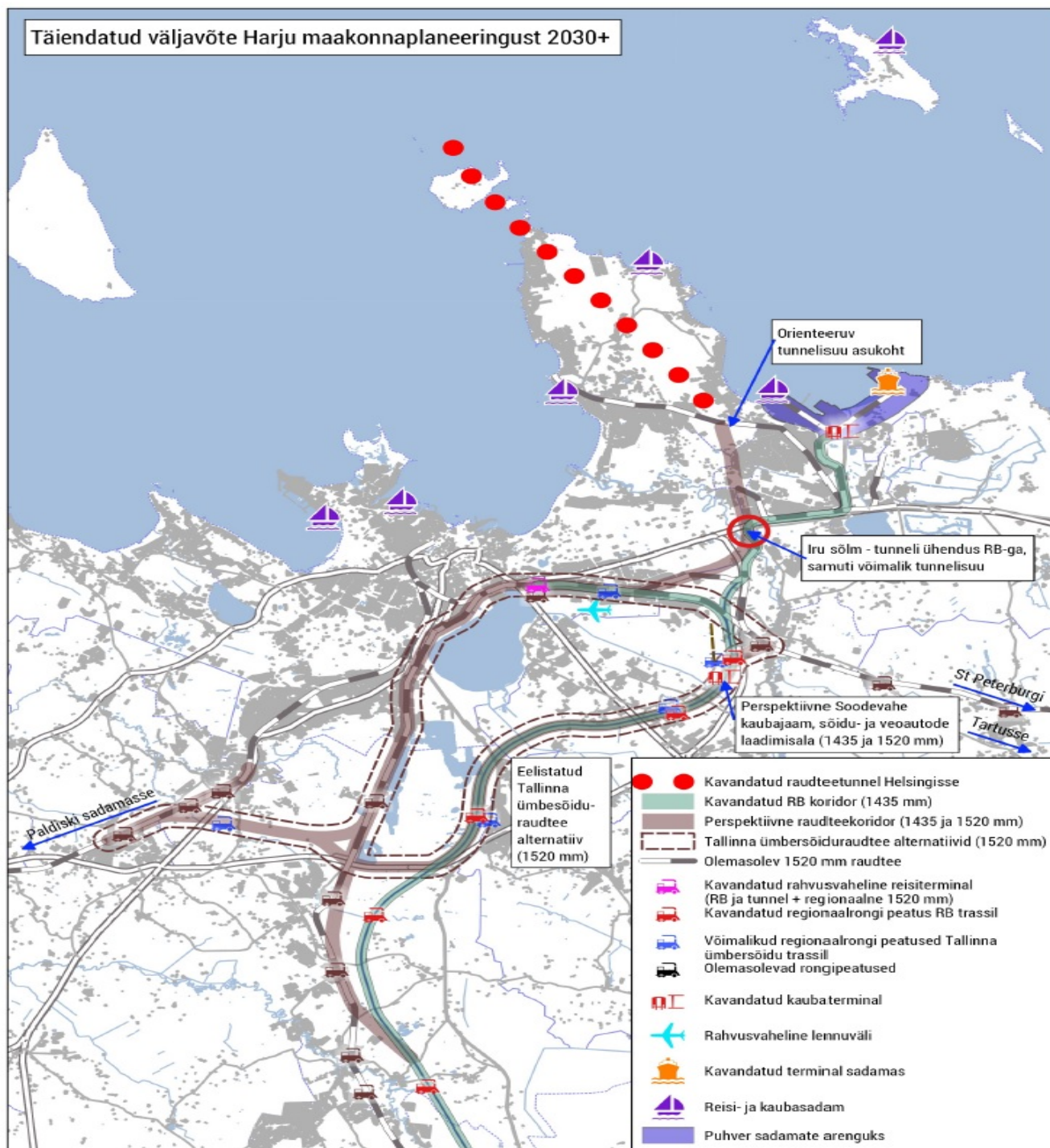
Väljakutsed KOVides

- Läbivaks probleemiks on sobivate, ökonoomsete ja nüüdisaegsete hoonete ning taristu olemasolu, samuti vajab pakutavate teenuste kvaliteet edasist arendamist.
- Peamised probleemvaldkonnad on hooldamine hoolekandeesutustes, puuetega inimeste sotsiaalhoolekanne – personaliseeritud teenuste arendamine.
- Suurenev tähelepanu hariduslike erivajadustega lastega tegelemisel.
- Hoolekodu teema on mitmetel KOVidel vajadusena arengukavas välja toodud, samas on hoolekodu investeeringumaksumus ja sellest tulenev hooldatava omapanus väga kõrge.
- Piirkondlike tervisekeskuste arendamine
- Sotsiaaleluruumide rajamine ja kohandamine
- Sotsiaaltransporditeenuse arendamine
- Ennetustöö suurendamine, perede koolitamine

Harju maakonna teedevõrk ja liiklustihedus

Harjumaa olemasolevad ja kavandatud olulisemad infrastruktuuriühendused (maakonnaplaneering 2030+)

Väljakutsed ühistranspordis (ühistranspordi arengukava koostamiselt)

- Ühistranspordis on mitu korraldajat, valdkondlikku transpordiinfot omavad erinevad asutused, mis pärsib ühtse liinivõrgu planeerimist;
- Puudub ühispilet sõltumata transpordiliigist (buss, rong, troll, tramm)
- Tallinnast kaugemate keskuste puhul ei ole avalik liin kommertsliinidega võrreldes piisavalt konkurentsivõimeline ehk on aeglasem. Erinevus 15–20 minutit on tööle jõudmisel küllalt oluline probleem
- Puuduvad piirkondlikud ühistransporditerminalid ja elektroonilised ühistranspordi infosüsteemid
- Puudub kaasaegne maakonnaliinide algus- ja lõppterminal;
- Kohalikes teeninduskeskustes napib „Pargi ja sõida” parklaid (sh jalgrattaparklad)
- Tööliste transpordi korraldamisel tööandja poolt rakendub ettevõttele erisoodustusmaks. Tööliste veo temaatika vajab täpsemat uurimist
- Busside ümberpööramiseks on vähe ja need ei vasta nõuetele.

Vajadused KOV arengukavadest

- Funktsionaalsem koostöö PÜTKi ja ELRONiga liinide avamise, sõidugraafikute ühildamise ja tihendamise ning peatuste planeerimise ja rajamise osas
- Kohalike bussipeatuste, ootekohtade korrastamine, sh adekvaatse info tagamine
- Õpilasliinide muutmine avalikeks liinideks, sh liinide üleandmine PÜTKile
- „Pargi ja sõida” parklate, rattaparklate rajamine
- Potentsiaalsed kergrööbastranspordi arendused (Jüri, Maardu, Harku, Viimsi suund)

Kokkuvõtvad väljakutsed liikuvuse ja ühistranspordi osas

- Harju maakonnas on võimalik tekitada konkurentsi autotranspordile, kuid inimeste valmisolek tänasel hetkel ei ole kõrge
- Potentsiaalne mõjutegur on parem transpordiliikide integreeritus ja ühenduste kiirus.
- Ühistransport toimib suunaga Tallinnasse ja sealt välja, kuid ida-lääne suunalist ühistranspordinõudlust ei ole eraldi uuritud
- Arvestades rahvastiku koondumist pealinnaregiooni tuleb säästva arengu kontekstis mõelda keskkonnamõjude vähendamisele transpordisektoris. Ühistranspordil on siinjuures suur potentsiaal keskkonnasõbralike lahenduste arendamise näol.
- Rahvusvahelise konkurentsivõime suurendamiseks peaksid realiseeruma Rail Baltica, Tallinn-Helsinki tunneli rajamine ning suurenema lennusihtkohtade valik.

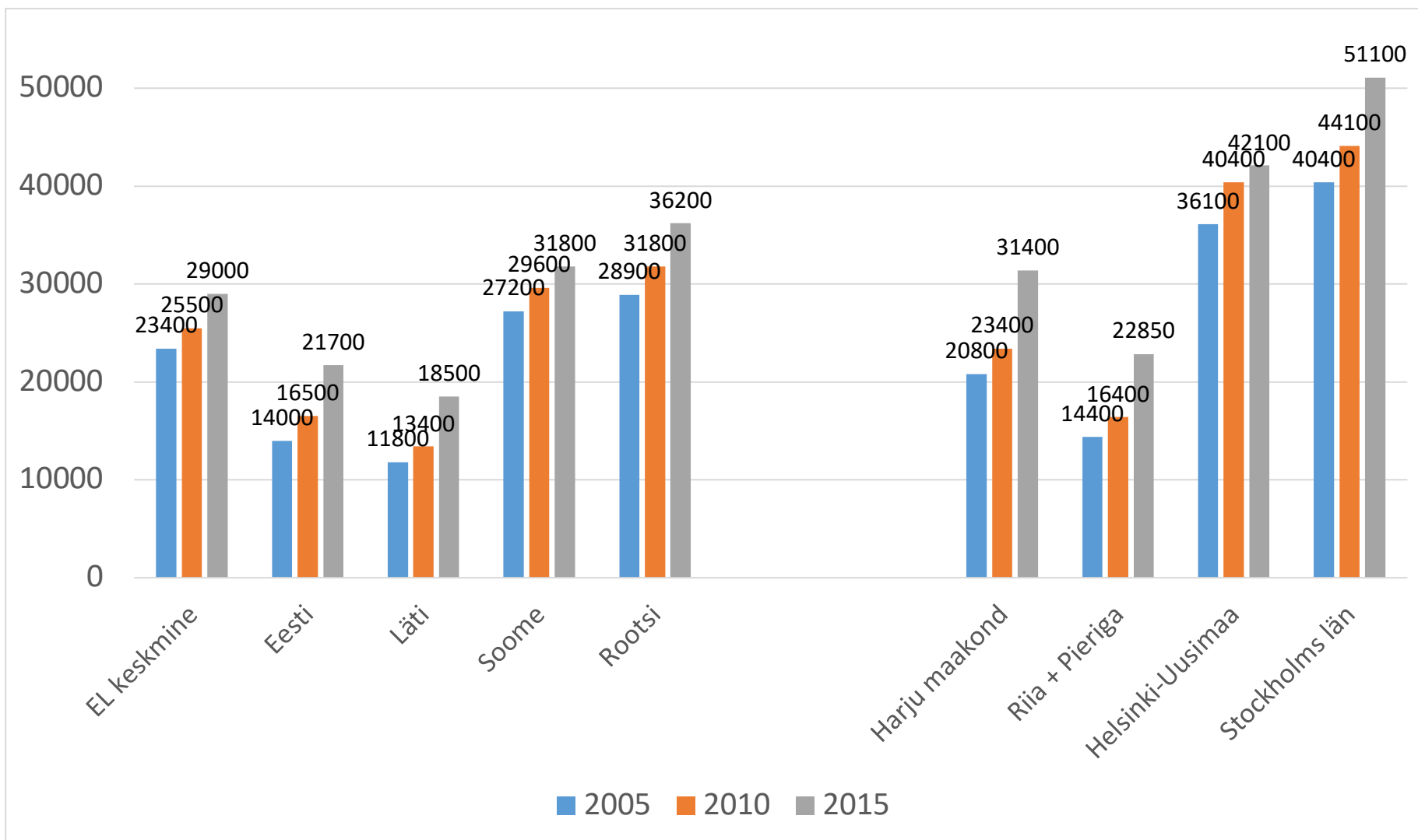
Brutopalga dünaamika Harjumaa kohalikes omavalitsustes

	2013	2014	2015	2016	2017		2013	2014	2015	2016	2017
Kogu Eesti	900	954	1013	1078	1155	..Loksa linn	775	832	839	903	975
Harju maakond	1005	1061	1124	1195	1283	..Lääne-Harju vald	878	949	991	1062	1130
...Anija vald	878	926	985	1041	1117	..Maardu linn	814	850	893	950	1024
...Harku vald	1243	1309	1387	1453	1533	..Raasiku vald	990	1051	1130	1197	1270
..Jõelähtme vald	1043	1108	1170	1244	1314	..Rae vald	1198	1289	1382	1477	1588
..Keila linn	1026	1091	1156	1222	1328	..Saku vald	1126	1204	1271	1343	1434
..Kiili vald	1178	1249	1319	1409	1500	..Saue vald	1103	1163	1241	1316	1403
..Kose vald	902	957	1025	1101	1181	..Tallinn	985	1038	1099	1169	1257
..Kuusalu vald	966	1041	1096	1171	1232	..Viimsi vald	1293	1362	1443	1513	1601

Tööhõive väljakutsed

- Hõivatus maakonnas on kõrge, Tallinn on selge töörande sihtkoht, mis paljuski mõjutab erisusi Tallinna lähimavalitsuste ja kaugemate omavalitsuste osas.
- Arvestades majanduse tsüklilisust ja majandusstruktuuri muutusi tuleb valmis olla kohandumiseks struktuurse tööpuudusega (lisaksstruktuursele tööjõupuudusele).
- Probleemiks pole niivõrd töötute arv või töökohtade puudus, kuivõrd tööjõu teadmiste, oskuste ja soovide ning tööturu vajaduste vaheline ebakõla.

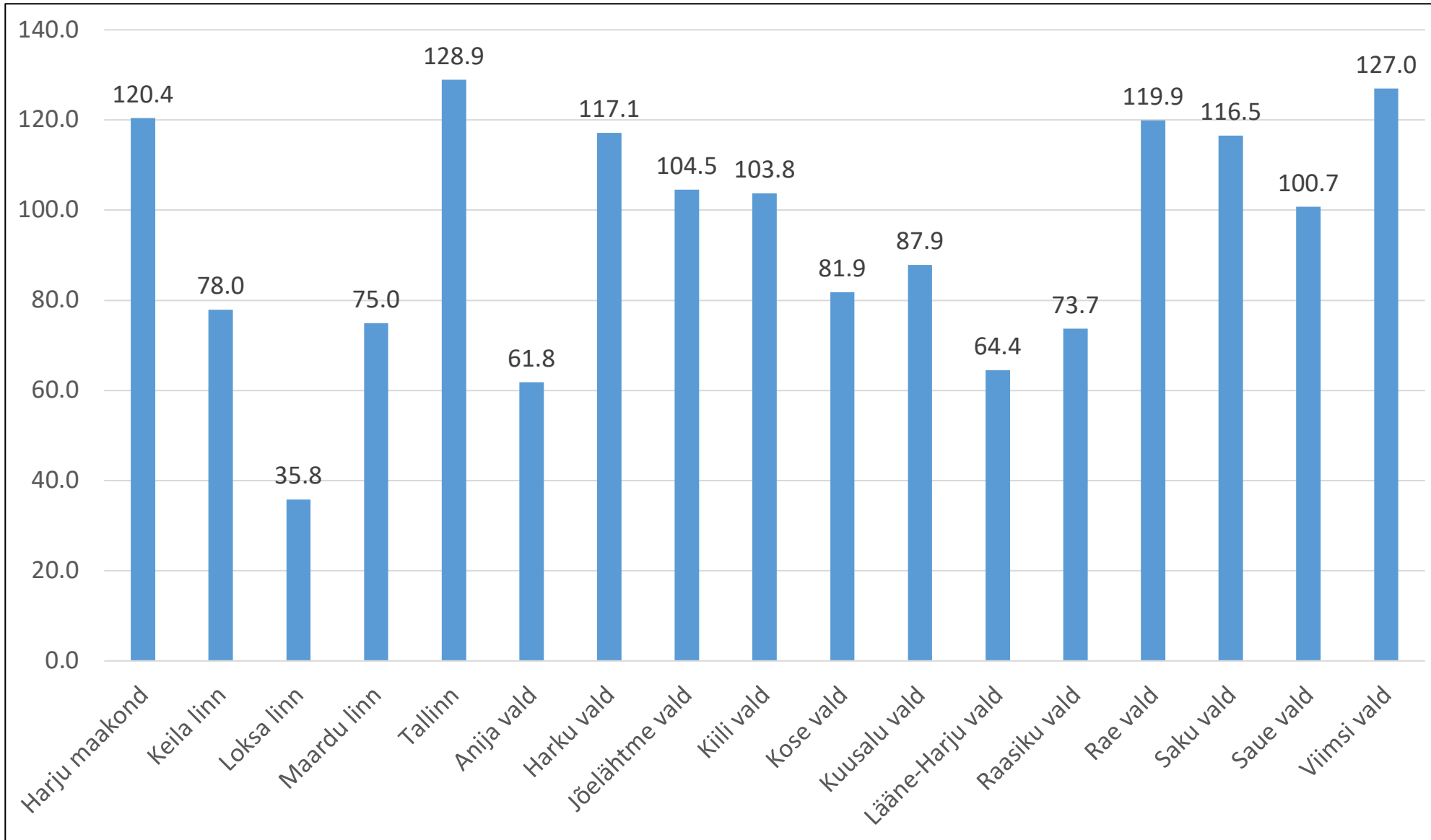
SKP elaniku kohta (Eurostat)

Ettevõtlusaktiivsus (aktiivsed ettevõtted 1000 el. Kohta): Eesti/Harju maakond vs Soome/ Uusimaa

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Eesti	45	46	49	53	70	71	73
Soome	52	52	53	53	52	52	51
Harju maakond	66	69	72	77	95	96	99
Uusimaa	76	77	78	78	76	77	76

Ettevõtlusaktiivsus Harjumaa omavalitsuste lõikes, aktiivsed ettevõtted 1000 elaniku kohta

Majandusvaldkonna väljakutsed

- Maakonnas on suured sisemised erisused ettevõtlusaktiivsuse ja sellest tuleneva sotsiaalmajandusliku heaolu vahel.
- Võrreldes põhjanaabritega on Eestis ja Harju maakonnas selge mahajäämus toodetava lisandväärtuse ja teadus- ja arendustegevuse osas, mis kajastub ka üldises konjunktuuris.

Maakonna väljakutsed kokkuvõtvalt

- Kohanemine rahvastiku muutustega sh vananemine ja sellest lähtuvalt avalike teenuste korraldamine.
- Maakonna sisemiste sotsiaalmajanduslike erisuste vähendamine, mis aitab saavutada regionaalselt tasakaalustatumat arengut ja avalike teenuste osutamist piirkondades.
- Haridusinnovatsiooni, teadus- ja arendustegevuse suurendamine avalikus ja erasektoris, mis aitab kaasa erisuste vähendamisele Läänemere pealinnapiirkondadega, suurendades seeläbi Harjumaa ja kogu Eesti rahvusvahelist konkurentsivõimet.
- Kiirete ühenduste rajamine ja eri transpordiliikide integreerimine maakonna sisemise tasakaalustatuse ja rahvusvahelise konkurentsivõime parandamiseks (nt Helsingi-Tallinna kaksiklinna Talsinki potentsiaali arendamine).
- Kasvuhoone- ja heitgaaside vähendamine energiamajanduses ja transpordis, mis aitab tagada säästlikku arengut.

Harju maakonna arengustrateegia 2035+

- Strateegia aluseks on piirkonna **pikaajaline visioon ning kolm strateegilist eesmärki.**
- Strateegia rakendamine toimub läbi **kolme tegevussuuna – tegus rahvas, kvaliteetne elukeskkond ja tasakaalustatud ruumimuster.**
- Kõigi suundade raames rakendatavad strateegilised tegevused on jaotatud kolme tasandi vahel: **riiklik, regionaalne ja kohaliku omavalitsuse tasand.**
- *Arengustrateegia lisana tuuakse täiendavalt välja valdkondlik tegevuskava, mis on jaotatud viieks valdkonnaks – sotsiaalne taristu, tehniline taristu, majandus ja ettevõtlus, keskkond, turism ja üldine maakonna mainekujundus.*

Visioon 2035+

- **Harju maakond on Põhja-Euroopa targa majanduse süda, siin on suurepärase elukeskkond ning kiired ja mugavad ühendused kogu maailmaga.**
- *Harju maakonnast on kujunenud Põhja-Euroopa tõmbekeskus, Tallinna ja Helsingi arengupotentsiaal on rakendatud kaksikliinna Talsinkina. Piirkonda iseloomustab teadmismahukas majandus, sh tark tootmine ja kõrge lisandväärtusega teenused. Harju maakonna elukeskkond on turvaline ja roheline, kaasaegsed ja kõrgel tasemel teenused on kättesaadavad kõigis piirkondades. Maakonnas on rahuolevad, uuendusmeelsed ja tegusad inimesed ning kodukohta ja kultuuri väärtustavad kogukonnad. Harju maakonnal on kiired, keskkonnasõbralikud ja mugavad ühendused nii rahvusvahelisel tasemel, ülejäänud Eestiga kui ka maakonna siseselt. Harju maakond on kogu Eesti arenguvedur.*

Strateegilised eesmärgid

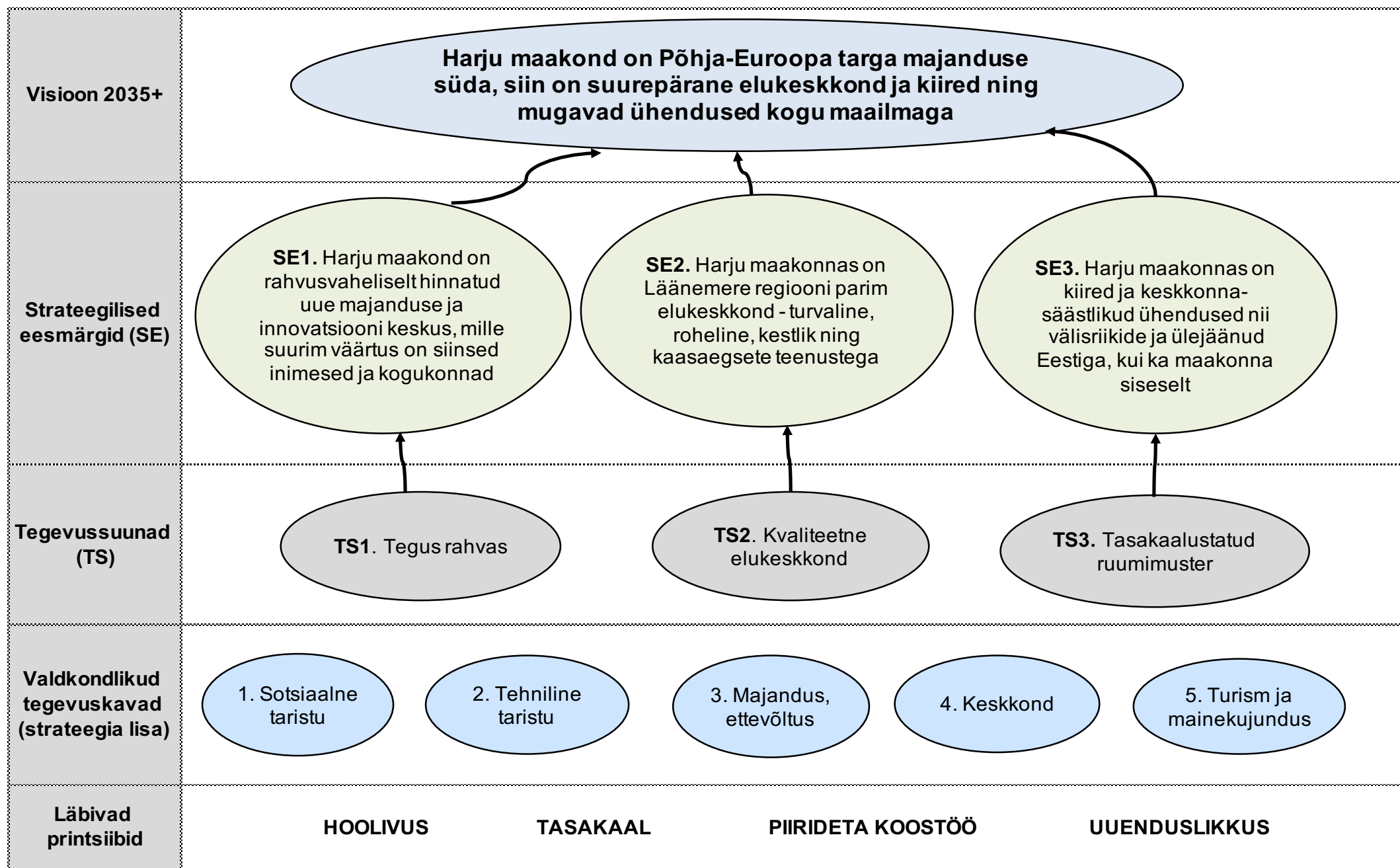
- SE1: Harju maakond on rahvusvaheliselt hinnatud uue majanduse ja innovatsiooni keskus, mille suurim väärtus on siinsed inimesed ja kogukonnad.
- SE2: Harju maakonnas on Läänemere regiooni parim elukeskkond - turvaline, roheline, kestlik ning kaasaegsete töökohtade ja teenustega.
- SE3: Harju maakonnas on kiired ja keskkonnasäästlikud ühendused nii välisriikide ja ülejäänud Eestiga, kui ka maakonna siseselt.

Tegevussuunad

- Valdkond „**Tegus rahvas**“ (TS1) - tegevussuuna fookuses on õnnelikud, terved, haritud, ettevõtlikud, muudatustele ja uutele teadmistele avatud inimesed ning kodukanti väärtustavad aktiivsed kogukonnad.
- Valdkond „**Kvaliteetne elukeskkond**“ (TS2) - tegevussuuna raames keskendutakse avalike teenuste paremale korraldamisele ja koostöölahendustele.
- Valdkonna „**Tasakaalustatud ruumimuster**“ (TS3) – tegevussuuna keskmes on olulise mõjuga taristu pikaajaline planeerimine, sh eri transpordiliikide kasutamine ja ühendused ning suuremamahulised taristuobjektid.

Läbivad printsiibid

- **Hoolivus** – inimesed on hoolivad iseenda ja teiste suhtes, kõiki koheldakse võrdselt ning kõik inimesed on aktiivselt ühiskonda kaasatud.
- **Tasakaal** – Harju maakonna arenguid kavandatakse nii, et säiliks tasakaal loodus-, elu- ja ettevõtluskeskkonna vahel ning erinevate sektorite vahel nagu tööstus, teenused, põllumajandus ja turism. Olulised on kõigi vanuse- ja huvigruppide vajadused. Maakonda iseloomustab tasakaalustatud ruumiline ja piirkondlik areng ning säästev tarbimine.
- **Piirideta koostöö** – Harju maakonna arengupotentsiaali rakendamine toimub koostöös avaliku, era- ja kolmanda sektoriga. Koostöö piirkonna siseselt, riigisisesele teiste piirkondadega, Helsinki-Uusimaa maakonnaga, teiste Läänemere regiooni partnerite ning muu Euroopa ja maailmaga toimub kõigi eesmärkide ning tegevussuundade lõikes.
- **Uuenduslikkus** – Harju maakonnas tegutsevatel inimestel ja organisatsioonidel on julgus katsetada asju uuel viisil ja olla eestvedaja. Maakonnas ollakse avatud uutele tehnoloogiatele, ärimudelitele ja lähenemistele. Harju maakond on innovatsiooni eestkõneleja Läänemere regioonis.

Töötuba nr 1: strateegia täpsustamine

8

Töötuba nr 1: strateegia täpsustamine

Arutelu laudkondades:

1. Kas strateegiakaardil on midagi, millest ei saa aru? Kui jah, siis mis see on?
2. Kas strateegiakaardil on mingi oluline teema üle või puudu? Palun tooge see/need välja.

padlet.com/mihkel_laan1/strateegia

Kohvipaus 11.30 – 12.00

Tegevussuundade ülevaade ja täpsustamine

Tegevussuunad ja tasandid:

- TS1: Tegus rahvas:
 - Riigi tasand
 - Regionaalne tasand
 - Kohaliku omavalitsuse tasand
- TS2: Kvaliteetne elukeskkond
 - Riigi tasand
 - Regionaalne tasand
 - Kohaliku omavalitsuse tasand
- TS3: Tasakaalustatud ruumimuster
 - Riigi tasand
 - Regionaalne tasand
 - Kohaliku omavalitsuse tasand

TS1: TEGUS RAHVAS

E1: Harju maakond on rahvusvaheliselt hinnatud uue majanduse ja innovatsiooni keskus, mille suurim väärtus on siinsed inimesed ja kogukonnad.

Indikaator	Algtase	Soovitud tase 2035
Tervena elatud aastad (maakonna lõikes)	2016. Mehed 57 Naised 59	Mehed 60 Naised 63
Maakonnasiseste sotsiaalmajanduslike erisuste vähenemine (ettevõtlusaktiivsus ja töötasu erinevus kordades kõrgeima ja madalaima näitaja vahel)	2017. Ettevõtlusaktiivsus 3,6 korda Brutotöötasu 1,6 korda	Ettevõtlusaktiivsus 2,0 korda Brutotöötasu 1,2 korda
SKP võrdlus naaberriikide pealinnaregioonidega (SKP erinevus inimese kohta kordades)	2016. Tallinn + Harjumaa 1 Helsinki + Uusimaa 1,3 Stockholmslän 1,6 Riga+Pieriga 0,7	Tallinn + Harjumaa 1 Helsinki + Uusimaa 1,1 Stockholmslän 1,3 Riga+Pieriga 0,7
Talendiindeks (The Global Talent Competitiveness Index)	2018. 22. koht (Soome 8., Rootsi 4.)	Eesti koht TOP 15.

<u>Ettepanekud</u>	<u>Võimalik eestvedaja</u>
- Sünnimuse kasvu ning soodustava toetussüsteemi pere- ja tööelu ühildamist ajakohastamine (vanemahüvitis, lastetoetus jms)	SoM
- Pere- ja tööelu ühildamist toetava keskkonna loomine (paindlikud töövormid sh erivajadustega inimestele)	SoM
- Ettevõtlikkust, loovust ja mitteformaalset õpet toetava haridussüsteemi rakendamine (nt loovusõpe, ettevõtlusõpe aineprogrammi osana)	HTM
- Maapiirkondades töökohtade kohandamiseks kvalifitseeritud valdkonnaspetsialistide (haridus, meditsiin, sotsiaal) toetamine	ministeeriumid
- Õpilasvahetuse programmide toetamine ja tugistruktuuride loomine	HTM
- Haridustee katkestanutele õppeprogrammide väljatöötamine; kaug- või tsükliõppe võimaluste parandamine õhtukoolis, kutse-, kaug- ja rakendusõppes	HTM, SoM
- Rahvatervise ja siseturvalisuse valdkonna tegevuste toetamine ja koordineerimine	SiM, SoM
- Eakate, erivajaduste ja puuetega inimeste tööturule toomise soodustamine	SoM
- Ettevõtjate panuse toetamine tööjõu arendamise ja motiveerimise soodustamiseks	RaM
- Paindliku välistööjõu sissetoomise süsteemi rakendamine	SiM, MKM
- Ettevõtlike tugiteenuste arendamine ja investorite kaasamine töökohtade loomisel	MKM, EAS
- Alustavate ja tegutsevate ettevõtjate toetamine läbi mitmekesise toetussüsteemi	MKM, EAS
- Teadus- ja tehnoloogiainvesteeringute suurendamine ettevõtlikele	MKM, EAS

TS1: Tegus rahvas. Riigi tasand

<u>Tegevussuunad</u>	<u>Võimalik eestvedaja</u>
- Hariduse, kultuuri, sotsiaalia, noorsootöö, rahvatervise ja turvalise elukeskkonna koostöövõrgustike loomine ja tegevuste toetamine maakonna ja Eesti tasandil	HOL, KOV
- Arendustöötajate omavahelise koostöövõimekuse, ametialaste teadmiste ja oskuste suurendamine	HOL
- Regionaalarengu toetusprogrammi(de) väljatöötamine ja toetuste jagamise korraldamine	HOL
- Osalemine rahvusvahelistes koostööprojektides	HOL, KOVid
- Harjumaa ja Uusimaa funktsionaalse koostöö arendamine	HOL
- Maakondlike tunnustamiste korraldamine	HOL, HEAK, LEADER, Kodukant
- Noorte ettevõtlikkuse arendamine haridusasutustes („Ettevõtlik kool”, õpilasfirmade tegevus jms)	HEAK, KOVid
- Ettevõtjatele (sh turism) ja mittetulundusühendustele tugiteenuste arendamine (nõustamisteenused, koolitused, messid, investorteenindus, mentorlus jms)	HEAK, LEADER

TS1: Tegus rahvas. Regionaalne tasand

<u>Ettepanekud</u>	<u>Võimalik eestvedaja</u>
- Vanema- ja kodanikuhariduse edendamine	KOV, LEADER, MTÜd
- Noorte tööharjumuste suurendamine õpilasmalevate, laagrite ja praktikumide tegevuste toetamise abil	KOV, LEADER, MTÜd
- Kodanikualgatuse, kodanikuühenduste vahelise koostöö toetamine ja rahvusvähemuste kaasamise soodustamine	KOV, LEADER
- Kohalike omavalitsuste vahelise koostöö suurendamine	KOV
- Külaliidrite väljakujunemise toetamine ja kogukonna sädeinimeste tunnustamine	Kodukant, LEADER, KOV
- Kaugtöötamise võimaluste loomine keskustes	KOV, MTÜ, EV
- Elanike kaasamine ja ettevõtlike inimeste tunnustamine	KOV

TS1: Tegus rahvas.
Kohaliku omavalitsused tasand

TS2: KVALITEETNE ELUKESKKOND

- E2: Harju maakonnas on Läänemere regiooni parim elukeskkond - turvaline, roheline, kestlik ning kaasaegsete töökohtade ja teenustega.**

Indikaator	Algtase	Soovitud tase 2035
OECD parema elu indeks (Life satisfaction index)	2016. Eesti 33.koht (Läti 31., Soome 6., Rootsi 9.)	Eesti koht TOP 15.
QS Ülikoolide indeks	2017. TTÜ 650	TTÜ koht. TOP 300.
Elanike rahulolu kohalike avalike teenustega	Algtase selgub uuringu läbiviimisel (prognoositav läbiviimise aeg 2019)	Olukord võrreldes algtasemega on kriteeriumite lõikes paranenud
Ühistranspordi (ÜT) osakaal töөлkäijatest	2012. 22,8%	50%

- Omavalitsuslike ja riiklike ülesannete määratlemine, kohalike omavalitsuste stabiilse tulubaasi kindlustamine ettevõtlus- ja tasakaalustatud arengu saavutamiseks	RaM, ELVL, HOL
- Harjumaa kõrgkoolide rahvusvahelise konkurentsivõime tugevdamine (QS TOP), teadus- ja arendustegevuse osakaalu suurendamine	Koolipidajad, HTM
- Kutsehariduse väärtustamine ja propageerimine	HTM
- Riigigümnaasiumide võrgustiku arendamine kvaliteetse haridusteenuse osutamiseks	HTM
- Üldhariduse aineprogrammide kaasajastamine ja sidumine mitteformaalse õppega	HTM
- Hariduse tugiteenuste laiendamine ja kättesaadavuse parandamine haridusasutustes	HTM
- Õpetajate koolituse korraldamine hariduslike erivajadustega laste õppe elluviimiseks	HTM
- Vajaduspõhise sotsiaaltoetuste süsteemi rakendamine	SoM
- Paindlike töötamise võimaluste loomine (sh erivajadustega inimestele), vajalike tugiteenuste pakkumine	SoM
- Toimetuleku ja hoolduskava lõpetanutele tugikeskuste süsteemi loomine (elamisvõimalus, abistaja teenusega)	SoM
- Perearsti teenuse kvaliteedi ja kättesaadavuse parendamine, esmatasandi tervisekeskuste edasiarendamine	SoM
- Väärikalt vananemise toetamine (eriarstiabi kättesaadavuse parandamine pensioni tõstmise, sotsiaalhoolekande parandamine)	SoM
- Tervisealase ennetustegevuse tõhustamine	SoM
- Avalike ja kommerts ühistranspordiliinide ja -liikide (buss, rong, laev) parem ühildamine, ühistranspordivõrgu väljaehitamine ja ühispiletisüsteemi edasiarendamine	MKM
- Energiatõhususe ja alternatiivenergia tootmise ja investeringute toetamine omavalitsustes, korteriühistutes ja majapidamistes.	MKM
- Elektri energiavõrgutasude viimine konkurentsi Põhjamaade tasemega	MKM, KKM
- 5G lairibavõrgu väljaarendamine kuni tarbijateni	MKM
- Vabatahtliku töö toetamine (siseturvalisus, pääste, kogukonna areng)	SiM
- Bürokratia vähendamine riigi poolt pakutavate teenuste osutamisel	ministeeriumid

TS2: Kvaliteetne elukeskkond. Riigi tasand

<u>Tegevused ja tegevussuunad</u>	<u>Võimalik eestvedaja</u>
- Harjumaa koolivõrgu korrastamine	HOL
- Maakonna tasandil sotsiaalhoolekande alase koostöö arendamine (sh koduhooldusõdede võrgustik; Haiba lastekodu, Salu kooli,, SOS Lasteküla)	HOL
- Ühispileti süsteemi edasiarendamine	PÜTK, KOV
- Jäätme koostöö ja ringmajanduse arendamine regionaalsel tasandil (koolitused, ühishanked, taristu), jäätmejaamade ja jäätmete kogumisvõrgustiku väljaarendamine	HÜK, HOL
- Kohalike omavalitsuste ühiste infosüsteemide loomine (andmete haldus, infoturve, küberkaitse)	HOL
- Regionaalse tasandi koostöö ja ühistegevuste teostatavuse ja tasuvuse hindamine, arengukavade koostamine (nt ühiskasutuste loomine, teenuste ühine osutamine, võrgustike loomine jms)	HOL, HEAK, PÜTK, HÜK
- Maakonna rahvusvahelise tuntuse suurendamine ja atraktiivsema töö- ja külastuskeskkonna kujundamine	HEAK, LEADER, HOL
- Regionaalarengu toetusprogrammi(de) väljatöötamine ja toetuste jagamise korraldamine	HOL
- Spordi- ja kultuurialase ühistegevuse koordineerimine	HOL, Harjumaa Spordiliit

TS2: Kvaliteetne elukeskkond. Regionaalne tasand

<u>Ettepanekud</u>	<u>Võimalik eestvedaja</u>
- Lasteaia kohtade tagamine kodu lähedal	KOV
- Erivajadustega (sh hariduslike) laste ja noorte tugiteenuste süsteemi järelpäidev arendamine	KOV
- Kodulähedase piirkonna kooli haridusteenuse kvaliteedi tõstmine	KOV
- Õpetajatele, perearstidele jt vajalikele spetsialistidele toetava elukeskkonna loomine	KOV
- Vajaduspõhise sotsiaaltoetuste ja -teenuste süsteemi rakendamine	KOV
- Tervise- ja heaoluprofiili koostamine ja elluviimine	KOV
- Laste ja noorte huvihariduse kättesaadavuse parandamine	KOV
- Vaba aja veetmise võimaluste loomine ja huvitegevuse toetamine kõigile vanusegruppidele	KOV
- Uute elanike (eestisesed rändajad, tööjõud mujalt jt) lõimumine kogukonna tegevustesse	KOV
- Nõudetranspordi rakendamine	KOV, erasektor
- Targa energia kasutuselevõtt (küte, tänavavalgustus jne)	KOV
- Omavalitsuse e-teenuste edasiarendamine, IT võimaluste rakendamine teenuste osutamisel	KOV
- Ringmajanduse arendamine, jäätmejaamade ja jäätmete kogumisvõrgustiku väljaarendamine	KOV

TS2: Kvaliteetne elukeskkond.
Kohaliku omavalitsuse tasand

TS3: TASAKAALUSTATUD RUUMIMUSTER

- E3: Harju maakonnas on kiired ja keskkonnasäästlikud ühendused nii välisriikide ja ülejäänud Eestiga, kui ka maakonna siseselt.**

Indikaator	Algtase	Soovitud tase 2035
Taastuenergia osakaal moodustab energia lõpptarbimises (Eurostat)	2016. Eesti 28,8%) (EL keskmine 17%, Soome 38,7%, Rootsi 53,8%, Läti 37,2%)	Eesti 50%
Rohelise linna indeks (The European Green City Index)	2009. Tallinn 23. koht (Stockholm 2., Helsinki 7., Riia 15.)	Tallinna koht TOP 15.
Siseriiklikud ja rahvusvahelised ühendused (sõiduaeg, ühenduste arv)	2018. Tallinn – Tartu 2 h (rong) Tallinn - Narva 2,5 h (rong) Tallinn - Peterburg 6 h (rong) Tallinn-Riia – Tallinn-Helsinki 2h (laev) Tallinna lennujaam 25 regulaarset sihtkohta	Tallinn - Tartu ca 1h Tallinn - Narva ca 1h Tallinn - Peterburg ca 2 h Tallinn-Riia ca 2 h Tallinn Helsinki 0,5 h (tunnel) 50 sihtkohta

Kohalikele omavalitsustele arendustegevuseks riigimaa kasutusse andmise lihtsustamine (nt hoonestusõiguse seadmise võimalus)	KeM, RaM
Pealinna suubuvate põhimaanteed riigi bilanssi võtmine kuni rahvusvahelise lennujaama, sadama ja/või rahvusvahelise ühistranspordi terminalini	MKM
Olemasolevate 2+2 sõidurajaga I klassi maanteedel sõidukiiruse tõstmine 130 km/h	MKM, MNT
Tallinn-Pärnu maantee 2+1 sõidurajaga maantee väljaehitamine	MKM, MNT
Tallinna ringtee (koos Keila põhjapoolse ümbersõiduga) ja Paldiski maantee Tallinn-Keila lõigu väljaehitamine 2+2 sõidurajaga (ei pea olema I klassi maantee)	MKM, MNT KOV
Tallinna väikese ringtee (Smuuli tee-Peetri-Raudalu) väljaehitamine 2+2 sõidurajaga magistraaltänavaks (70 km/h)	MKM, MNT
Keila lõunapoolse ümbersõidu välja ehitamine 1+1 sõidurajaga maanteeks	MKM, KOV
Rail Balticu raudteetrassi väljaehitamine koos vajamineva taristu ja regionaalpeatustega	MKM
Tallinn-Helsingi püsiühenduse rajamine	MKM, erasektor
Tallinnas ning selle lähiümbruses raudteede ja maanteed ristumiste viimine kahetasandiliseks	MKM, KOV
Tallinna ja lähipiirkonna kergrööbastranspordi võrgustiku väljaarendamine	MKM, KOV
Tallinna ümbersõiduraudtee rajamine koos regionaalpeatustega lõpp-peatusega Ülemiste	MKM
Multimodaalse transpordi võrgustiku väljaarendamine	MKM, HOL, KOV
Ühistransporditerminalide võrgustiku väljaehitamine regionaalsel tasemel (buss, rong, sõiduauto, jalgratas)	MKM
Ühistranspordis kasutatavate sõidukite/veeremi üleviimine täielikult taastuenergia allikatele aastaks 2035	MKM
Regionaalrongide kiiruste tõstmine 200+ km/h	MKM
Tallinn-Turba-Haapsalu-Rohuküla raudteeühenduse taastamine	MKM
Tallinn-Peterburi kiirrongiühenduse arendamine	MKM, erasektor
Läänesuunalise raudtee läbilaske võime suurendamine Tallinn-Keila lõigul	MKM
Jalgratta- ja jalakäijateede väljaehitamise toetamine vastavalt Harju maakonnaplaneeringule	RaM, KOV
Ämari lennuvälja logistikapotentsiaali kasutuselevõtmine tsiviilkaubalennunduses	MKM
Paldiski-Ämari-Rummu tööstus- ja logistikapiirkonna arendamise toetamine	MKM
Paldiski 330kV elektrivarustuse väljaehitamine ja Paldiski linna maagaasi võrku ühendamine	Elering
Paldiski ja Muuga piirkondadesse LNG-terminalide rajamine	MKM, KOV, erasektor
Eesti-Soome gaasitrassi rajamine	MKM
Endiste tööstus- ja kaevandusalade rekreatsioonialadeks rajamise toetamine ja või taasakasutusele võtmine	KeM, KIK
Miljööd ja keskkonda risustavate hoonete lammutamise toetamine	KeM, KIK
Rohe- ja rekreatsioonialade ning matkaradade rajamine ja korrastamine (ehitus, viidastamine, turundus, veebiinfo)	RMK
Natura 2000 alade loodusväärtuslikkuse ümberhindamine ja varialade määramine, et võimaldada avalikes huvides oluliste taristuobjektide rajamine.	KeM, MKM,
Merealade ruumilise planeeringu koostamine	RaM
5G lairibavõrgu väljaarendamine kuni tarbijateni	MKM

TS3: Tasakaalustatud ruumimuster. Riigi tasand

<u>Tegevused ja tegevussuunad</u>	<u>Võimalik eestvedaja</u>
- Maakonnaplaneeringu koostamise korraldamise tagasitoomine regionaaltasandile	RaM, HOL
- Ruumilise arengu protsesside kavandamine ja ühishuvides kaasa rääkimine riigi tasandil	HOL
- Osalemine rahvusvahelises planeerimisalases koostöös (Tark linn, RB, Talsinki jne)	

TS3: Tasakaalustatud ruumimuster.
Regionaalne tasand

<u>Ettepanekud</u>	<u>Võimalik eestvedaja</u>
- Olemaolevate elamupiirkondade tihendamine (valglinnastumise vältimine)	KOV, arendaja
- Tiheasustuspiirkondades tsentraalse vee- ja kanalisatsioonisüsteemide väljaehitamine	KOV, erasektor
- „Pargi ja reisi”, ühistransporditerminalide ja -peatuste arendamine kohalikul tasandil	KOV
- Tallinna ja lähipiirkonna kergrööbastranspordi võrgustiku väljaarendamine 2035. aastaks.	KOV, MKM
- Tallinna linna oluliste ja magistraalide ja liiklussõlmede väljaehitamine (Järvevana tee ja Laagne tee ühendamine; Viljandi mnt läbimurre Tervise tn, Kolde pst läbimure Paldiski maanteele, Peterburi mnt sissesõit jt)	KOV, riik
- Hoonete energiatõhususe parandamine	KOV, majapidamised
- Munitsipaalalamupindade arendamine	KOV, erasektor
- Jalgratta- ja jalakäijateede võrgustiku väljaehitamine	KOV
- Endiste tööstus- ja militaaralade taaskasutusele võtmine uutes funktsioonides	KOV, maaomanikud
- Kasutuseta ja amortiseerunud hoonete lammutamine	KOV, maaomanikud
- Paldiski-Ämari-Rummu tööstus- ja logistikapiirkonna arendamine	KOV, erasektor
- Rohe- ja rekreatsioonialade ning matkaradade korrastamine ja rajamine (ehitus, turundus, viidastamine, veebiinfo) ning linnade siseste puhkealade arendamine	KOV, erasektor
- Linnaliste asulate haljastuse ja looduskeskkonna väärtustamine ja parendamine	KOV
- Mere- ja rannalade avaliku kasutuse tagamine, mereäärsete piirkondade Väljaarendamine	KOV
- Väikesadamate arendamine	Erasektor, KOV
- Ülemiste järve muutmine linnaruumi osaks kallasvööndi puhke- ja rekreatsiooni eesmärgil avamine ja virgestusala rajamine	KOV, riik
- Loodusobjektide ja vaatamisväärsuste nähtavamaks ja külastatavaks muutmine	KOV, maaomanikud
- Heakorrakampaaniate toetamine	KOV, LEADER

TS3:
Tasakaalustatud
ruumimuster.
Kohaliku
omavalitsuse
tasand

Tegevussuundade täiendamine

- Aega 20 minutit, võimalus individuaalselt teha täiendusi ja ettepanekuid kõigi tegevussuundade ja tasandite lõikes

Arengustrateegia seosed

- Maakondlikust arengustrateegiast saab üks:
 - rahastamismeetmete kavandamise alus;
 - toetusvahendite delegeerimise alus.
- Kohalike omavalitsuste investeeringuprojektid, millele taotletakse riigi toetust, peavad panustama kas asjakohaste kohalike omavalitsuste arengudokumentide eesmärkidesse või maakonna arengustrateegia eesmärkidesse.
 - KOKS §37 lg 4¹ „[Valla ja linna] arengukavad peavad arvestama maakonna arengustrateegiat“
 - §37³ lg 2 „Maakonna arengustrateegias ei kavandata arengut, mis on seotud vaid ühe kohaliku omavalitsuse üksuse haldusterritooriumiga ja millel ei ole puutumust teiste kohaliku omavalitsuse üksustega.“

Edasine ajakava

September	Strateegia ja tegevuskava täiendamine vastavalt tagasisidele
1-15. oktoober	Avalik väljapanek HOLi kodulehel ja KOV-ide kodulehtedel*
Oktoober	Strateegia täiendamine tulenevalt tagasisidest
Oktoobri lõpp	Arengukomisjon otsustab strateegia volikogusse heakskiitmiseks saatmise
21. november	Strateegia arutelu ja heakskiitmine HOL volikogus ja otsus KOV-de volikogudele heakskiitmiseks saatmiseks
21. november – 15. jaanuar 2019	Strateegia heakskiitmine KOV volikogude poolt
15. jaanuar 2019	Arengustrateegia vastu võtmise lõpptähtaeg
Jaanuar – veebruar 2019	KOV-d esitavad oma objektid tegevuskavasse

*KOKS §37⁴ lg 5 „Valla- või linnavalitsus avalikustab maakonna arengustrateegia eelnõu valla või linna veebilehel või volitab koostööorganit avalikustama maakonna arengustrateegia eelnõu ka koostööorgani veebilehel vähemalt kaheks nädalaks.“

Tegevuskava koostamine I

- Investeeringute kava ja tegevuskava vormid kiidetakse heaks koos strateegiaga.
- Tegevuskava koostatakse kahe lisana:
 - Lisa 1 on tegevuskava ja Lisa 2 on Harju maakonna kohalike omavalitsuste poolt esitatud investeeringute kava neljaks aastaks, mõlemat uuendatakse iga-aastaselt.
- Investeeringute kavasse esitatakse konkreetsed objektid prioriteetsuse järjekorras, esitatud objektid peavad olema ka KOV arengukava tegevuskavas ja/või eelarvestrateegias.
- Iga omavalitsuse poolt esitatud investeeringute kavast arvatakse tegevuskavasse kõige prioriteetsem tegevus, v.a Tallinn, kus arvestatakse prioriteetid linnaosade kaupa ning vallasisese linnaga ühinenud omavalitsused mille elanike arv on aasta alguse seisuga üle 11 000 (võib esitada 2 objekti: Lääne-Harju vald ja Saue vald)

Tegevuskava koostamine II

- Iga-aastase uuendamise käigus viiakse läbi ka tegevuskava täitmise seire, kus kohalikud omavalitsused annavad ülevaate investeringute kava oma KOV osa täitmise seisust ja teevad vajadusel ettepaneku kava muutmiseks või täpsustamiseks.
- Maakondliku tegevuskava tegevuste prioriteetsusjärjekord otsustatakse arengukomisjonis
- Tegevuskava näidis (vt eraldi fail).

- KOKS §37⁴ lg 2 „Maakonna arengustrateegia tegevuskava peab olema kooskõlas maakonna kohaliku omavalitsuse üksuste eelarvestrateegiatega.“

Küsimused, ettepanekud?

HOL

HARJUMAA OMAVALITSUSTE LIIT

Aitäh!

Cumulus Consulting OÜ

Address: Tartu mnt 25,
10117 Tallinn

Tel: +372 52 97984

E-mail: info@cumulus.ee